

Fraus omnia corrumpit

Charles-Eric CLESSE

Professeur ordinaire à l'ULB

Directeur adjoint de l'IFJ

Président du Conseil consultatif du droit pénal social



Plan van de presentatie

Sectie 1 – Enkele wettelijke artikelen

Sectie 2 – Fraus omnia corrumpit: begrip

Sectie 3 – Fraus omnia corrumpit: frauduleuze onderwerping

Sectie 4 – Fraus omnia corrumpit: gevolg

1. Enkele wettelijke artikelen

Artikel 1.11 Burgelijk Wetboek

De opzettelijke fout, gepleegd met het oogmerk te schaden of uit winstbejag, mag de dader geen voordeel verschaffen

Artikel 4 Wet van 27 juni 1969

De werkgevers mogen zich niet op de nietigheid van de met de werknemer gesloten overeenkomst beroepen ten einde de toepassing van deze wet uit te sluiten.

Artikel 221 Sociaal Strafwetboek

Met een sanctie van niveau 4 wordt bestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die :

1° een of meer personen bedrieglijk heeft onderworpen aan de toepassing van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

2° een of meer personen bedrieglijk heeft onderworpen aan de toepassing van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de zeelieden ter koopvaardij.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

De rechter kan bovendien de straffen bepaald in de artikelen 106 en 107 uitspreken.

Artikel 236/1 Sociaal Strafwetboek

In geval van veroordeling tot de straf voorzien in artikel 221, zullen de bijdragen die in het kader van deze bedrieglijke onderwerping aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid betaald werden, niet terugbetaald worden aan de veroordeelde en zullen ze tot de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid blijven toebehoren.

2. Fraus omnia corrumpit : begrip

Algemene beginselen

Het algemeen rechtsbeginsel *Fraus omnia corrumpit* verbiedt elk bedrog of elke oneerlijkheid met het oogmerk om te schaden of winst te behalen

Cass., 3 maart 2011, R.C.J.B., 2012/1, pp. 19-40, noat J. KIRKPATRICK, "Les limites du champ d'application du principe "*Fraus omnia corrumpit*"« ; R.W., 2012-13, nr. 28, p. 1097-1104, nota A. LENAERTS, "Lessen uit het verzekeringsrecht voor de rechtsgevolgen van *Fraus omnia corrumpit*: kan de dader een onrechtstreeks voordeel hale nuit zijn bedriegelijke fout?" -

Zie ook: Cass. 6 november 2002, RG P.01.1108.F, Bull. et Pas., 2002, n° 584; Cass., 23 avril 2022, *J.T.*, 2023,. 121; Cass. 13 juni 1985, Bull. et Pas., n° 623, p. 1308

Volgens de heer P. Van Ommeslaghe, stafhouder van de balie, zijn twee voorwaarden vereist om dit algemene rechtsbeginsel te kunnen toepassen:

- (a) degene tegen wie dit beginsel wordt ingeroepen, heeft door zijn foutieve gedrag de rechten van anderen geschonden
- (b) dit gedrag is frauduleus.

P. VAN OMMESLAGHE, "Un principe général du droit: Fraus omnia corrumpit", in Liber Amicorum Paul Martens, Larcier, 2007, n°s 11 et s., pp. 608 et s.

Bedrog

De bedrieglijke opzet moet worden bewezen

Artikel 5:35, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat
Bedrog wordt niet vermoed, maar moet worden bewezen

➔ RSZ moet de frauduleuze opzet bewijzen.

Dit houdt in dat een werknemer zijn onderwerping kan zien geannuleerd zonder dat de werkgever wordt vervolgd

Bijvoorbeeld: een werknemer die valse documenten verstrekt die niet door de werkgever kunnen worden ontdekt

Een winst

De winst kan een directe winst of een besparing op uitgaven zijn.

Het verkrijgen van socialezekerheidsrechten voor een werknemer is een winst.

Snelle opsporing van fraude?

De RSZ kan het adagium *fraus omnia corrumpit* aanhalen, ook al bestaat de fraude al lang.

Het algemeen rechtsbeginsel *fraus omnia corrumpit* staat er aan in de weg dat de pleger van het bedrog (dat in casu bestond in de opzettelijke verzwijging van een nieuwe voornaamste bestuurder in de loop van de verzekeringsovereenkomst) aan de wederpartij zou kunnen verwijten dat zij dit bedrog eerder had kunnen achterhalen

Brussel, 6 april 2023, *R.W.*, 2024-25, liv. 4, p. 153 ; *Bull. ass.*, 2024, liv. 2, p. 162

3. Fraus omnia corrumpit : frauduleuze onderwerping

Veronderstellingen van frauduleuze onderwerping

Een socialezekerheidsplicht is frauduleus:

- wanneer er geen arbeidsrelatie bestaat;
- wanneer er wel een arbeidsrelatie bestaat, maar deze plaatsvindt onder de dekmantel van een natuurlijke of rechtspersoon die niet de werkelijke werkgever is;
- wanneer er wel een arbeidsrelatie bestaat, maar deze plaatsvindt onder de dekmantel van een valse identiteit van de werknemer.
al lang.

Bedrog kan bestaan uit: een valse naam, valse identiteit, naamswijziging, vals adres, enz.

Een onderwerping lijkt ons ook frauduleus wanneer, zelfs bij een daadwerkelijke arbeidsrelatie, de identiteit van een van de partijen vals is. Het in dienst nemen van een werknemer onder een valse identiteit valt dus onder de toepassing van artikel 221 van het Sociaal Strafwetboek.

Het Hof van Cassatie heeft met betrekking tot de valse domiciliëring van een vennootschap geoordeeld dat "het feit dat de wet geen specifieke voorwaarden stelt waaraan een maatschappelijke zetel moet voldoen, de rechter niet belet om bij de beoordeling van het bestaan van frauduleuze opzet bij het onderzoek naar valsheid in geschrifte rekening te houden met het ontbreken van belang van de vennootschap die vermeld staat op het adres waarnaar de maatschappelijke zetel is verplaatst. Het arrest voegt dus geen voorwaarde toe aan de wet".

Cass., 21 octobre 2014, R.G. n° P.13.0482.N.

. 4 omnia corrumpit : gevolg

De opheffing van de onderwerping

Ter herinnering: artikel 1.11 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat:

De opzettelijke fout, gepleegd met het oogmerk te schaden of uit winstbejag, mag de dader geen voordeel verschaffen.

Het algemeen rechtsbeginsel *Fraus omnia corrumpit* strekt tot het tenietdoen van de rechtsgevolgen die uit een bedrieglijke gedraging voortvloeien. Deze werking reikt niet verder dan nodig is om te verhinderen dat het door bedrog beoogde doel wordt bereikt

Cass., 3 oktober 2019, R.W., 2019-20, n° 28, nota M. MEIRLAEN, « *Fraus op maat* », pp. 1100 à 1105
Cass., 16 septembre 2024, RG C.24.0078.F

Het algemeen rechtsbeginsel *fraus omnia corrumpit* staat eraan in de weg dat het bedrog de dader voordeel verschaft. Het strekt tot het tenietdoen van de rechtsgevolgen die uit een bedrieglijke gedraging voortvloeien. Deze werking reikt niet verder dan nodig is om te verhinderen dat het door bedrog beoogde doel wordt bereikt.

Dit beginsel sluit uit dat een contractpartij die bedrog heeft gepleegd bij de totstandkoming van een overeenkomst, met het oogmerk de wederpartij te schaden of uit winstbejag, of aan wie dit bedrog toerekenbaar is, na vernietiging van de overeenkomst aanspraak kan maken op restitutie door de wederpartij van de in uitvoering van de overeenkomst reeds geleverde prestaties, indien hij hierdoor voordeel zou kunnen halen uit zijn bedrog.

Cass., 30 september 2021, R.G. C.21.0002.N

The logo of the University of Liège (ULB) is a blue square with the white letters "ULB" inside.

Gevolg in sociaalrecht : In geval van fraude, intrekking van de belastingplicht

Wanneer men wetens en willens een onjuiste handeling stelt om een bepaald financieel voordeel te bekomen en aldus bedrog pleegt, weet eenieder dat de aldus onrechtmatig bekomen voordelen kunnen teruggevorderd worden. Dit is een toepassing van het algemeen rechtsbeginsel «fraus omnia corrumpit», nl. dat bedrog alles doorbreekt.

Zelfs als de fraude slechts gedeeltelijk is

Ook bij geringe of beperkte fraude is op basis van het algemeen rechtsbeginsel 'fraus omnia corrumpit' de gehele schadevergoeding aangetast door de kwade trouw van de verzekerde en kan de verzekeraar volledige dekking weigeren. Een gedeeltelijke toewijzing van de schadevergoeding is daarbij uitgesloten.

Antwerpen, 19 maart 2024, *Limb. Rechtsl.*, 2024, liv. 4, p. 268, nota

Sancties tegen de werkgever

Strafrechtelijke of administratieve geldboete

Frauduleuze belastingplicht
Oplichting en valsheid in geschrifte

Sanctie van niveau 4 :
ofwel 600 tot 7000 euro X de opdecimen X het aantal werknemers
en/of 6 maanden tot 3 jaar gevangenisstraf

ofwel 300 tot 3500 euro X de opdecimen X het aantal werknemers

Facultatieve strafrechtelijke sanctie

Artikel 106 en 107 van het Sociaal Strafwetboek

Het verworven karakter van de bijdragen

Niet alleen het principe *fraus omnia corrumpit* maakt het mogelijk om de bijdragen te behouden, maar bovendien voorziet het Sociaal Strafwetboek hier uitdrukkelijk in

Deze sanctie is evenredig en in overeenstemming met de leer van het Hof van Cassatie

Sancties tegen de werknemer

Strafrechtelijke of administratieve geldboete

Frauduleuze belastingplicht
Oplichting en valsheid in geschrifte

Sanctie van niveau 4 :
ofwel 600 tot 7000 euro X de opdecimen X het aantal werknemers
en/of 6 maanden tot 3 jaar gevangenisstraf

ofwel 300 tot 3500 euro X de opdecimen X het aantal werknemers

Niet-onderwerping en terugvordering

De niet onderwerping leidt tot terugvordering van de aan de werknemer betaalde sociale uitkeringen

Zelfs als de werkgever moet betalen of zijn bijdragen niet terugkrijgt!

Kennisgeving aan de DVZ

In bepaalde gevallen moet de DVZ worden geïnformeerd,
die een BVG kan afgeven.